

[Lasse Budtz]

Der er givetvis behov for en europæisk indsats, men må jeg referere til ønskerne om at reaktivere Den vesteuropæiske Union. Disse ønsker tager vi til efterretning. Vi forstår, at andre lande muligvis kan være med senere, enten som fuldt medlem enkeltvis eller på observatørbasis. Skulle mulighederne blive aktuelle for Danmarks vedkommende, vil vi drøfte disse muligheder, men det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi føler os meget skeptiske. I Den vesteuropæiske Union er der en tilbøjelighed til hellere at ville tale om afskrækkelse end om afspænding, til hellere at ville tale om våbenproduktion end om våbnenes nedlæggelse, og det er jo ikke lige netop socialdemokratisk politik.

Det er klart, at de vestlige lande inden for og uden for EF i talrige situationer har et behov for samarbejde. Det har vi f.eks. set i forbindelse med den europæiske samarbejds- og sikkerhedspolitiske konference i Stockholm. Vi anser denne konference for uhyre vigtig, bl.a. fordi det er et af de få steder, hvor de to supermagter for øjeblikket er på talefod. Her kan de i hvert fald holde kontakten ved lige. Socialdemokratiet ser meget gerne dette konferenceapparat vedligeholdt til fremme af de tillidskabende foranstaltninger.

Stockholmkonferencen er så meget mere nødvendig, som begge supermagter – om end af helt forskellige grunde – så at sige har været paralyseret, i USA som følge af et demokratisk valg, som finder sted i næste uge. Under denne valgkamp indskrænkes USAs udenrigspolitiske initiativer. Traditionelt, må man sige, indskrænkes de til et minimum, hvilket selvfølgelig ikke er heldigt. I Sovjet er paralyseringen sket som følge af lederskiftet, hvis følger man åbenbart endnu ikke har overvundet.

Vi befinder os under alle omstændigheder i en fastfrosset situation. Et eksempel på det dårlige klima var den østtyske partileders, Erich Honeckers, aflyste besøg i Vesttyskland – en aflysning, som vi beklager, da det klart bør være i alles interesse, at de to Tysklænder er på talefod og prøver at forstå hinanden. At tale om en genforening i denne forbindelse – ud over på et rent teoretisk plan – må siges at være overilet.

Netop fordi Øst-Vest-forholdet er så dårligt og de to supermagter på en så dårlig fod, er det nødvendigt, at andre gør noget ved

det, og her kommer de små lande ind i billedet. Vi har set Rumæniens præsident, Ceausescu, protestere ganske skarpt og ganske effektivt mod stormagternes magtdemonstration.

Danmarks indflydelse er selvsagt begrænset, men vi kan gøre noget sammen med andre på regeringsplan og for socialdemokratiets vedkommende på partiplan. Der er mange forskellige ting at prøve, og i denne forbindelse vil jeg gerne tillade mig igen at henvise til dagsordenen af 3. maj, der faktisk uden at være fuldkommen omfatter et helt nedrustningskatalog. Dagsordenen omfatter også – som bekendt – spørgsmålet om en nordisk atomvåbenfri zone.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at fremhæve, at der ikke, som den borgerlige presse og adskillige borgerlige politikere har yndet at hævde, er tale om en isoleret dansk socialdemokratisk grille. Det burde man vide, men jeg vil godt minde om det. For det første arbejder mange nordiske partier seriøst med spørgsmålet. For det andet må jeg henvise til Palmekommissionens forslag om en korridor og Balkanstaternes forhandlinger om en atomvåbenfri zone på Balkan. For det tredje er spørgsmålet taget op af regeringerne i Australien og New Zealand, som i øvrigt begge er socialdemokratiske. For det fjerde beskæftiger nu også ASEAN-landene i Sydøstasien sig alvorligt med zoneplaner. I forvejen er der som bekendt en latinamerikansk atomvåbenfri zone.

Socialdemokratiet anerkender, at atomvåbenfrihed kan opnås på andre måder end netop med en zone, som også næstformand Knud Heinesen fremhævede det på socialdemokratiets kongres. Det kan gøres ved en udvidelse eller modernisering af ikke-spreningstraktaten. Det kan gøres ved hjælp af en helt ny international traktat om forbud mod at levere atomvåben til lande, der ikke har dem i forvejen. Det kan gøres ved at lave en tilføjelse til forstærkningsaftalerne om, at styrker, der tilkaldes, ikke må medbringe kernevåben. Men efter vor mening må dette ske i forbindelse med oprettelsen af en nordisk atomvåbenfri zone. Det skal huskes, at styrkerne slet ikke kan ankomme, hvis den siddende regering ikke anmoder derom, og de kan kun tage a-våben med, hvis de får tilladelse dertil.